

Sygn. akt IV U 516/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Cezary Wieczorek

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Zięba

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania J. G. i W. G.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 26 lutego 2013 znak: (...), (...) oraz

(...), (...)

w sprawie J. G. i W. G.

przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowej w N.

o zwrot nienależnego świadczenia

I. z m i e n i a zaskarżoną decyzję z dnia 26 lutego 2013r. znak: (...) dotyczącą odwołującego J. G. w ten sposób, że stwierdza brak nadpłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej za okres od dnia 1 lipca 2000 roku do dnia 30 listopada 2003 roku oraz brak obowiązku zwrotu przez odwołującego się J. G. kwoty 16870,83 zł (szesnaście tysięcy osiemset siedemdziesiąt złotych 83/100) za okres od dnia 1 grudnia 2000 roku do dnia 30 listopada 2003 roku;

II. z m i e n i a zaskarżoną decyzję z dnia 26 lutego 2013r. znak: (...) dotyczącą odwołującej W. G. w ten sposób, że stwierdza brak nadpłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej za okres od dnia 1 lipca 2000 roku do dnia 30 listopada 2003 roku oraz brak obowiązku zwrotu przez odwołującą się W. G. kwoty 17629,14 zł (siedemnaście tysięcy sześćset dwadzieścia dziewięć złotych 14/100) za okres od dnia 1 grudnia 2000 roku do dnia 30 listopada 2003 roku;

III. umarza postępowanie dotyczące odwołań od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 26 lutego 2013 roku znak: (...) oraz (...);

Sygn. akt IV U 516/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 października 2013 roku

Decyzją z dnia 26 lutego 2013 roku, znak: (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 2008r. Nr 50 poz. 291 z zm.) naliczył odwołującemu J. G. nadpłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej za okres od 1 lipca 2000 roku do 30 listopada 2003 roku w kwocie 18964,58 zł z powodu nabycia gospodarstwa rolnego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Gorlicach z dnia 31 maja 2000 roku o egzekucję z nieruchomości i zobowiązał go do zwrotu kwoty 16870,83 zł za okres od 1 grudnia 2000 roku do 30 listopada 2003 roku. Organ rentowy odstąpił od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 2093,75 zł za okres od 1 lipca 2000 roku do 30 listopada 2000 roku. Z uwagi na powyższe KRUS uznał, iż w spornym okresie odwołujący prowadził działalność rolniczą. Organ rentowy podkreślił, iż odwołujący był pouczony o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczenia i pomimo wystąpienia takich okoliczności pobierał przedmiotowe świadczenie.

Decyzją z dnia 26 lutego 2013 roku, znak: (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników pomniejszył J. G. wypłatę emerytury rolniczej z tytułu potrąceń od dnia 1 marca 2013 roku o kwotę 407,31 zł.

Decyzją z dnia 26 lutego 2013 roku, znak: (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 2008r. Nr 50 poz. 291 z zm.) naliczył odwołujące W. G. nadpłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej za okres od 1 lipca 2000 roku do 30 listopada 2003 roku w kwocie 19816,99 zł z powodu nabycia gospodarstwa rolnego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Gorlicach z dnia 31 maja 2000 roku o egzekucję z nieruchomości i zobowiązał ją do zwrotu kwoty 17629,14 zł za okres od 1 grudnia 2000 roku do 30 listopada 2003 roku. Organ rentowy odstąpił od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 2187,85 zł za okres od 1 lipca 2000 roku do 30 listopada 2000 roku. Z uwagi na powyższe KRUS uznał, iż w spornym okresie odwołująca prowadziła działalność rolniczą. Organ rentowy podkreślił, iż odwołująca była pouczona o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczenia i pomimo wystąpienia takich okoliczności pobierała przedmiotowe świadczenie.

Decyzją z dnia 26 lutego 2013 roku, znak: (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników pomniejszył W. G. wypłatę emerytury rolniczej z tytułu potrąceń od dnia 1 marca 2013 roku o kwotę 356,34 zł.

Od powyższych decyzji odwołali się W. G. oraz J. G. wnosząc o ich zmianę poprzez przyznanie odwołującym prawa do wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej od dnia 1 lipca 2000 roku do 30 listopada 2003 roku oraz zwolnienie odwołujących od obowiązku zwrotu pobranego świadczenia za ww. okres oraz wypłatę emerytury w pełnej wysokości. Odwołujący wyjaśnili, iż na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Gorlicach z dnia 31 maja 2000 roku, sygn. akt Co 12/99 przysądzono na ich rzecz na prawach ustawowej wspólności małżeńskiej własność nieruchomości położonej w K., jednakże od 1 lipca 2000 roku do 30 listopada 2003 roku faktycznie nie prowadzili przedmiotowego gospodarstwa rolnego. Gospodarstwo to było w posiadaniu syna odwołujących S. G. oraz jego R. G., którzy faktycznie prowadzili na tych gruntach działalność rolniczą. Odwołujący podkreślili, iż z uwagi na swój wiek (78 lat i 83 lata) oraz występujące u nich schorzenia, darowali przedmiotowe gospodarstwo wnukowi K. G.. Na rozprawie w dniu 30 października 2013 roku odwołujący cofnęli odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 26 lutego 2013 roku znak: (...) oraz (...).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy powołując się na argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji wniósł o jego oddalenie.

Bezspornym w sprawie jest, że odwołująca się W. G. ur. (...), od 31 sierpnia 1991 roku miała przyznaną rentę rolniczą. Odwołujący J. G. ur. (...), od 1 lipca 1992 roku pobiera emeryturę rolniczą w pełnej wysokości.

Sąd Rejonowy w Gorlicach postanowieniem z dnia 31 maja 2000 roku, sygn. akt Co 12/99 przysądził na rzecz J. G. i W. G. na prawach ustawowej wspólności małżeńskiej własność nieruchomości położonej w K. oznaczonej jako działka (...) o pow. 1,35 ha, udział w 6/8 części w działce (...) o pow. 0,42 ha, oraz udziału w 2/4 części w działce (...) o pow. 0,30 ha.

Decyzjami z dnia 2 kwietnia 2013 roku organ rentowy wstrzymał od dnia 1 kwietnia 2013 roku potrącenia spornych należności.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Umową darowizny z dnia 29 grudnia 2003 roku odwołujący W. i J. G. darowali wnukowi K. G. nieruchomości nabytą na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Gorlicach z dnia 31 maja 2000 roku, sygn. akt Co 12/99 położoną w K. oznaczonej jako działka (...) o pow. 1,35 ha, udział w 6/8 części w działce (...) o pow. 0,42 ha, oraz udział w 2/4 części w działce (...) o pow. 0,30 ha.

W okresie od początku 2000 do końca 2003 roku działalność rolniczą na ww. gruntach położonych w K. prowadził syn odwołujących S. G. wraz z żoną R. G.. Uprawiali na gospodarstwie zboże, ziemniaki, część gruntów stanowiły pastwiska. Hodowali dużo świń, średnio rocznie było to 50–60 sztuk trzody chlewnej, a następnie sprzedawali świnie do skupu. Hodowali również średnio 2 – 3 krowy, czasami cielęta, drób, indyki. W spornym okresie odwołujący nie pomagali synowi w pracy na gospodarstwie rolnym oraz nie pracowali na nim. W tym czasie S. i R. G. mieli troje małoletnich dzieci i aby mogli pracować na gospodarstwie to odwołujący musieli zaopiekować się czasami ich dziećmi. W. i J. G. byli już wówczas bardzo schorowani i nie mogli pracować na gospodarstwie rolnym. W latach 2000–2003 odwołujący nie prowadzili żadnej działalności rolniczej, wszelkie korzyści z gospodarstwa czerpał ich syn S. G. z żoną. W. i J. G. utrzymywali się wyłącznie z emerytur i rent, które pobierali, wspierając czasem finansowo syna. Przy cięższych pracach w gospodarstwie rolnym pomagał brat synowej odwołujących. S. G. posiadał ciągnik, kombajn zbożowy oraz wszystkie podstawowe maszyny do prac na gospodarstwie.

W 2001 roku miał miejsce pożar budynku mieszkalnego w którym mieszkali odwołujący oraz ich syn S. z żoną. Spalił się wówczas cały dach, a część mieszkalna została zalana wodą. Budynki gospodarcze ocalały bo znajdowały się osobno. Wtedy odwołujący przenieśli się na pewien czas z rodziną do budynku, który otrzymali w wyniku postępowania przed Sądem Rejonowym w Gorlicach sygn. akt Co 12/99. Na mocy tego orzeczenia odwołujący otrzymali drewniany dom i grunty stanowiące wcześniej własność M. K.. Od razu po przejściu tych gruntów S. G. z żoną R. zaczęli je uprawiać. Zostały one przyłączone do ich gospodarstwa rolnego i były traktowane jako jedna całość. Odwołujący od początku twierdzili, że przedmiotowe grunty darują wnukowi K. G..

S. G. z żoną R. płacili podatek rolny od całości gospodarstwa rolnego, również od tej części, którą odwołujący uzyskali w postępowaniu przed Sądem Rejonowym w Gorlicach sygn. akt Co 12/99. Decydowaliśmy oni również co będzie uprawiane na gruntach i jaki inwentarz będzie hodowany.

dowód: umowa darowizny k. 43 akt KRUS (...), zeznania świadków: R. G. k. 116-117, S. G. k. 118-119, A. M. k. 128, L. G. k. 129 oraz zeznania odwołujących: W. G. k. 129-130, J. G. k. 130-131

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy, której wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. Sąd oparł swoje ustalenia również na zeznaniach odwołujących się: W. G. i J. G. oraz świadków: R. G., S. G., A. M. (2) i L. G.. Sąd w pełni dał wiarę tym zeznaniom albowiem były one przekonujące, logiczne i pozbawione jakichkolwiek sprzeczności. W zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy odwołujący jednoznacznie wykazali że nie użytkowali gruntów oraz nie pobierali pożytków w spornym okresie z gospodarstwa rolnego.

Sąd zważył co następuje:

Odwołania W. G. oraz J. G. zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z dyspozycją art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. nr 50 poz. 291 z zm.), wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ustępie 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą. Z treści ust. 3 art.

28 w/w ustawy wynika, że wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7 oraz 9-10.

Przepis art. 28 ust. 4 cyt. ustawy stanowi, że uznaje się, iż emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego i nie prowadzi działu specjalnego.

Wskazać należy, że w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 maja 1997 r. sygn. II UKN 145/97, LEX nr 31916 Sąd Najwyższy stwierdził, że ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników przewiduje dopuszczalność częściowego zawieszenia wypłaty emerytury lub renty inwalidzkiej na zasadach przewidzianych w jej art. 28, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą, tj. działalność, o której mowa w art. 6 pkt 3 ustawy, a więc działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym produkcji ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej, rybnej i leśnej. Samo posiadanie gospodarstwa rolnego, bez prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy, nie uzasadnia zastosowania art. 28 ust.1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 8 grudnia 2004 r. sygn. III AUa 598/04, stwierdzając, iż zawieszenie wypłaty emerytury rolniczej nie dotyczy osoby jedynie posiadającej gospodarstwo rolne, ale tylko takiej osoby, która gospodarstwo rolne prowadzi i gospodarstwo to przynosi jej dochód.

Należy podkreślić, że prowadzenie działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 1 cyt. ustawy oznacza prowadzenie na własny rachunek przez posiadacza gospodarstwa rolnego działalności zawodowej związanej z tym gospodarstwem, stałej i osobistej oraz mającej charakter wykonywania pracy lub innych czynności wiążących się z jego prowadzeniem. Osobisty charakter działalności jako cecha działalności rolniczej oznacza, że rolnik osobiście prowadzi gospodarstwo rolne, co wyraża się co najmniej w tym, że do niego zwykle należy podejmowanie decyzji dotyczących prowadzonego gospodarstwa.

W ocenie Sądu przepis ust. 4 art. 28 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. przez zapis „ uznaje się, że...” stwarza domniemanie, iż osoba będąca właścicielem (współwłaścicielem) gospodarstwa lub jego posiadaczem – prowadzi w nim działalność rolniczą. Ubezpieczony ma jednak możliwość wykazania, iż pomimo tego, że jest właścicielem (współwłaścicielem) gospodarstwa rolnego, nie prowadzi w nim działalności rolniczej. Inna interpretacja tego przepisu prowadziłaby do sprzeczności pomiędzy ust.1 a ust.4 art.28, ponieważ ust.1 mówi o prowadzeniu działalności rolniczej, definiowanej przez art. 6 pkt 3, który to przepis nie zalicza do prowadzenia działalności rolniczej samego faktu posiadania gospodarstwa rolnego w formie własności, bądź innego typu posiadania, a jedynie podejmowania konkretnych działań. Takie stanowisko potwierdza wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2005 r. I UK 59/05, LEX nr 176549, w którym stwierdzono: „przy ustalaniu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, ustawowe domniemanie, że właściciel gruntów zaliczanych do użytków rolnych prowadzi działalność rolniczą, może być obalone odpowiednimi dowodami”.

Poglądy wyrażone w tezach cytowanych orzeczeń, jak i ich uzasadnieniach, Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela.

W przedmiotowej sprawie – jak wynika to z ustaleń Sądu – W. G. oraz J. G. wykazali, że nie prowadzili działalności rolniczej i nie osiągnęli żadnych korzyści z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego, albowiem wszystkie prace wykonywali na gospodarstwie ich syn S. G. z żoną R. G.. Podejmowali oni również wszystkie decyzje związane z prowadzoną działalnością rolniczą, opłacali podatek rolny. Natomiast odwołujący ze względu na występujące u nich schorzenia nie wykonywali żadnych czynności w gospodarstwie. Podkreślenia wymaga okoliczność, iż odwołująca W. G. od stycznia 1992 roku nieprzerwanie korzysta ze świadczenia rentowego. Zgodnie z treścią orzeczenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia z dnia 8 stycznia 1992 roku W. G. została zaliczona do II grupy inwalidów co aktualnie odpowiada stwierdzeniu całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. W okresie którego dotyczą zaskarżone decyzję odwołująca cierpiała na szereg poważnych schorzeń, które zdaniem Sądu uniemożliwiały jej wykonywanie jakichkolwiek prac na gospodarstwie rolnym. Również odwołujący J. G. od wielu lat leczy się z powodu schorzeń kręgosłupa oraz na nadciśnienie tętnicze. Z ustaleń Sadu jednoznacznie wynika, że z uwagi

na wiek oraz stan zdrowia odwołujący nie był w stanie prowadzić działalności rolniczej w okresie wyszczególnionym w zaskarżonej decyzji organu rentowego. W spornym okresie doraźnie zajmowali się opieką nad wnukami w czasie gdy syn S. wraz żoną pracowali w polu. Odwołujący utrzymywali się ze świadczeń przyznanych przez organ rentowy.

Podkreślić należy, iż nieruchomości która stanowiła podstawę wydania zaskarżonych decyzji, odwołujący nabyli w wyniku toczącego się postępowania sądowego oraz egzekucyjnego. Podstawą przyznania własności tej nieruchomości na rzecz odwołujących były zobowiązania finansowe jakie posiadał wobec nich M. K.. Powyższe świadczy jednoznacznie, że odwołujący nie nabyli tej nieruchomości w sposób zaplanowany z Myśla o prowadzeniu na niej działalności rolniczej, a otrzymali ją jedynie w wyniku toczącego się postępowania sądowego tytułem zaspokojenia swoich wierzytelności, jakie posiadali u M. K..

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd na mocy art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 26 lutego 2013 roku znak: (...) dotyczącą odwołującego J. G. w ten sposób, że stwierdził brak nadpłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej za okres od dnia 1 lipca 2000 roku do dnia 30 listopada 2003 roku oraz brak obowiązku zwrotu przez odwołującego się J. G. kwoty 16870,83 zł za okres od dnia 1 grudnia 2000 roku do dnia 30 listopada 2003 roku (pkt I).

Sąd na mocy art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 26 lutego 2013 roku znak: (...) dotyczącą odwołującej W. G. w ten sposób, że stwierdził brak nadpłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej za okres od dnia 1 lipca 2000 roku do dnia 30 listopada 2003 roku oraz brak obowiązku zwrotu przez odwołującą się W. G. kwoty 17629,14 zł za okres od dnia 1 grudnia 2000 roku do dnia 30 listopada 2003 roku (pkt II).

Sąd na mocy art. 355 § 1 kpc umorzył postępowanie dotyczące odwołań od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 26 lutego 2013 roku znak: (...) oraz (...).